

Esther van Fenema

Meer geld betalen voor minder eten is beter voor de volksgezondheid

MATS VAN SOOLINGEN

Eieren voor ons geld?

Het was een broeierige zomer met glansrollen voor het ei, de firma Chickfriend, fipronil en *Dermanyssus gallinae* oftewel, de bloedluis.

‘Welnee’, reageerde voedselwetenschapper Martijn Katan nuchter op de vraag of er echt een acuut gevaar is geweest voor de volksgezondheid. ‘Je moet vele duizenden eieren eten voordat het echt schadelijk voor je is.’ Hij voegde daar fijntjes aan toe dat mensen zich beter zorgen kunnen maken over hun cholesterol.

Katan als onze wetenschappelijke rots in de voedselbranding: hij kent de deficiënte foodies, de fastfoodbunkeraars met een metaboolsyndroom en alles wat daartussen zit.

Ik interviewde ooit Dick Veerman, van de vrijdenkende voedings-site foodlog.nl. Hij stelt dat de voedingswetenschap is blijven steken in gebrekkig systematisch denken doordat een filosofisch kader ontbreekt in tegenstelling tot andere takken van wetenschap. Feitjes zweven moederziel alleen rond in een onmetelijk heelal en kunnen naar eigen inzicht worden uitgelegd en ingezet. Afhankelijk van zulk ‘onderzoek’, zwalkte het Nederlands Voedingscentrum in een paar decennia van ‘vet is slecht en een paar glazen wijn is goed’ naar het omgekeerde anno nu. Dat de voedingswetenschap lastig is, lijdt geen twijfel: het gaat over miljarden fysieke en omgevingsfactoren die met elkaar interageren. Door de ultieme complexiteit én het gebrek aan context laten we ons sturen door epidemiologische feitjes, zonder causale verbanden. De verleiding is dan groot om je eigen theorie als feit te presenteren: ‘Je vindt het paasei dat je zelf hebt verstopt’, aldus Veerman. Een wetenschappelijk kader is niet alleen noodzakelijk vanuit onderzoeksperspectief, maar ook om te voorkomen dat belanghebbenden met feiten

aan de haal gaan of erger nog: zelf genereren.

In de populaire Netflix-documentaire ‘*What the health*’ neemt veganismeactivist Skip Andersen de belangen van de vlees- en zuivelindustrie kritisch onder de loep. Grote ondernemingen zoals Unilever en Nestlé hebben heel duidelijke belangen: vooral zoveel mogelijk voedsel verkopen, omdat er weinig marge per unit is. Je moet heel veel chips verkopen om eraan te verdienen. Iedereen is het erover eens dat meer geld betalen voor minder eten beter is voor de volksgezondheid en het milieu, maar laat dat nou indruisen tegen het in stand te houden van banen en belastinginkomsten.

Volgens de WHO is aangetoond dat ruim 45 procent van de welvaartsziektes waar wij als artsen ons dagelijks brood aan verdienen simpelweg vermijdbaar is door het aanpakken van risicofactoren zoals schadelijke voeding. Toch gebeurt dat nog steeds niet of nauwelijks en je vraagt je af hoe dat komt. Kritische geluiden over voeding worden snel afgeserveerd als ‘freaky’ of ‘kwak’ en in de medische opleiding speelt voeding een verwaarloosbare rol. Ondanks terechte controverse over de wetenschappelijk onderbouwing en de veganistische tunnelvisie in deze documentaire, is de belangenverstrengeling tussen voedingsindustrie, patiëntenorganisaties, overheid en farmaceutische industrie toch weer schokkend om te zien.

Uiteindelijk wil de voedingsindustrie zoveel mogelijk hamburgers verkopen, loopt de voedingswetenschap mank aan de leiband, wil het ziekenhuis hart- en vaatziektes blijven behandelen en verkoopt de farmaceut graag tot in de gloria antihypertensiva en cholesterolremmers.

Is er überhaupt nog iemand die eieren voor zijn geld durft te kiezen? ■